

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

MUGUR ISĂRESCU
Guvernator

Nr. G/ 11 / 04.09

Domnului GHEORGHE ȘIMON

Președinte

Camera Deputaților

Comisia pentru politică economică, reformă și privatizare

Domnule Președinte,

În contextul dezbaterilor ce urmează a avea loc în comisiile permanente din Camera Deputaților pe marginea *proiectului de lege pentru completarea Ordonanței Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar – fiscale în domeniul bancar* (Plx. 84/2018) și a *proiectului de lege pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori* (Plx. 85/2018), dorim să vă supunem atenției următoarele:

I. Referitor la poziția inițială comunicată Ministerului pentru Relația cu Parlamentul, cu adresa nr.872/FG/26.09.2017, potrivit căreia banca centrală nu este în măsură să formuleze un punct de vedere cu privire la propunerea legislativă pentru modificarea și completarea O.G. nr. 13/2011, precizăm că aceasta a fost fundamentată pe faptul că respectiva formă a propunerii legislative nu viza reglementarea creditorilor aflați în aria de competență a Băncii Naționale a României.

Analiza derulată la nivelul băncii centrale asupra celei mai recente versiuni a proiectului de modificare a O.G. nr. 13/2011, respectiv forma adoptată la nivelul Senatului, a concluzionat că stabilirea unui regim de limitare a dobânzii anuale efective (DAE) la creditele destinate

consumatorilor, în mod arbitrar, nediferențiat pe categorii de produse și fără o fundamentare a plafoanelor respective în funcție de caracteristicile produselor de creditare este de natură a produce dezechilibre în piața creditului și a afecta stabilitatea financiară.

În aceste condiții, Banca Națională a României nu poate susține *propunerea legislativă pentru completarea Ordonanței Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar – fiscale în domeniul bancar*, în forma adoptată la nivelul Senatului.

Considerând faptul că în anumite situații bine definite pot apărea distorsiuni ale funcționării mecanismelor de piață, fiind necesară instituirea unor măsuri excepționale, Banca Națională a României își manifestă disponibilitatea de a colabora cu structurile parlamentare și cu autoritățile relevante pentru o reglementare judicioasă a problematicii în discuție, prin introducerea unor praguri de dobândă stabilite pe baza unor criterii funcționale, care să nu creeze efecte disruptive asupra pieței financiare.

În acest sens, vă supunem atenției o propunere de metodologie pentru determinarea plafoanelor ce ar putea fi aplicate ratei DAE, elaborată la nivelul Băncii Naționale a României pornind de la modele aplicate de alte state europene și adaptate specificului sectorului financiar-bancar românesc, explicată în anexa nr. 1, care să poată fi analizată și luată în considerare de membrii Comisiei pentru politică economică, reformă și privatizare și de autoritățile naționale cu competențe specifice în domeniu pentru definitivarea constructivă și eficientă a propunerilor în discuție.

În completarea demersului inițiat de banca centrală prin elaborarea metodologiei menționate, aplicabilă instituțiilor de credit, prezentăm anexat un studiu care cuprinde experiența altor state membre ale Uniunii Europene în domeniul plafonării ratei dobânzii (anexa nr.2).

Dorim să subliniem faptul că Banca Națională a României este deschisă dezbaterilor ce ar putea viza îmbunătățirea propunerii în cauză, pentru crearea unui cadru legislativ stabil, adecvat și eficient, cerințe reclamate de însemnătatea domeniului de reglementare avut în vedere și în considerarea rolului statutar al băncii centrale în economia societății.

În privința reglementării activității desfășurate de instituțiile financiare nebancare, precizăm că întrucât acestea deservește o nișă specifică a pieței, alinierea la condițiile aplicabile celorlalte categorii de instituții financiare nu se justifică și ar putea fi contraproductivă. Având în vedere caracteristicile acestei piețe, Banca Națională a României a decis, în toamna anului 2017, să adopte o serie de măsuri menite a reduce riscurile asociate activității de creditare desfășurate de

acestea. Ca urmare a acestor măsuri, 26 de instituții financiare nebancare au fost înscrise în Registrul special administrat de Banca Națională a României, ceea ce implică respectarea de către acestea a unui set suplimentar de cerințe prudenciale instituite prin *Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 20/2009 privind instituțiile financiare nebancare*.

II. Cu privire la proiectul de modificare a O.U.G. nr. 50/2010, prin care se intenționează limitarea sumei pe care o poate percepe cesionarul de la debitorul care are calitatea de consumator la dublul sumei plătite cedentului, arătăm următoarele:

Inițiativa legislativă în cauză este de natură a crea confuzii în aplicare din perspectiva obiectului de reglementare și a sferei destinatarilor vizați de aceasta. Astfel, deși din cuprinsul expunerii de motive aferente reiese faptul că inițiativa legislativă vizează entitățile care desfășoară activitate de recuperare creanțe, textul propunerii de act normativ nu circumstanțiază în nici un fel sfera cesionarilor vizați de prevederile în cauză și nici natura creanțelor cesionate, respectiv creanțe rezultate din credite performante sau neperformante.

Distinct de acest aspect, arătăm faptul că impunerea unei limite de valorificare, de până la maximum dublul sumei plătite de cesionar pentru a cumpăra creanța de la cedent, este de natură a induce hazard moral în rândul debitorilor, prin încurajarea unui comportament de neplată, ca urmare a stingerii datoriei la o valoare care s-ar putea situa în anumite cazuri mult sub debitul datorat.

Valoarea la care instituțiile de credit cesionează creditele este, în general, redusă, raportat la valoarea creditului restant și ca urmare a faptului că sunt vândute portofolii de credite cu posibilități de recuperare a datoriilor restante diferite. Practic, o astfel de prevedere asigură o protecție asimetrică pentru debitori, avantajând persoanele cu credite care comportă un grad ridicat de risc, la care valoarea de cesiune este foarte redusă, din cauza probabilității mici de recuperare.

Totodată, menționăm că o astfel de reglementare ar fi contrară abordării existente la nivel european care s-a centrat pe preocupări intense în ceea ce privește stocul consistent de creanțe neperformante acumulat în bilanțurile băncilor în perioada care a urmat crizei financiare.

Astfel, în raportul elaborat de Grupul de lucru pentru creditele neperformante în țările CESEE, sub egida *European Bank Coordination Initiative*, se regăsesc o serie de recomandări, printre care este de menționat înlăturarea obstacolelor existente pentru rezolvarea situației creditelor neperformante, inclusiv a impedimentelor fiscale și a celor legate de reglementare (de exemplu,

se recomandă existența posibilității de înființare a unor entități specializate în administrarea creditelor neperformante) care îngreșesc procesul de rezoluție a creditelor neperformante.

Ajustările bilanțiere efectuate de instituțiile de credit din România, fie prin vânzarea unor portofolii de active, fie prin eliminarea creditelor cu restanțe mai mari de un an, prin provizionarea completă a acestora, reprezintă măsuri orientate spre asigurarea unui cadru sustenabil de reluare a activității de creditare în favoarea clienților eligibili. În acest sens, impunerea unor restricții arbitrare în cazul companiilor specializate în recuperarea creanțelor cesionate ar reduce semnificativ activitatea acestui segment de piață, concomitent cu diminuarea competitivității și limitarea excesivă a operațiunilor de acest tip.

Procesul de curățare a bilanțurilor instituțiilor de credit este necesar din perspectiva ameliorării rezistenței la șocurile externe și consolidării stabilității sectorului financiar românesc, cu impact benefic pe termen lung reflectat atât la nivel macroeconomic, cât și la nivel individual.

Prin urmare, în lipsa unor opțiuni eficiente de transfer a acestor creanțe, administrarea portofoliilor de credite neperformante ar rămâne exclusiv în sarcina sectorului bancar, afectând performanța întregului sector și conducând, în final, la creșterea costurilor pentru creditele nou acordate, cu efecte negative asupra nivelului de bunăstare a populației.

Ca atare, apreciem necesar ca anterior supunerii spre adoptare a propunerii de reglementare în discuție să fie efectuat de către inițiator un studiu de impact asupra efectelor pe care o astfel de măsură legislativă le-ar putea avea asupra pieței cesiunilor de credite și a activității de creditare, în acord cu prevederile art. 6 alin. (3) din *Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă*, cu modificările și completările ulterioare.

Nu în ultimul rând, arătăm faptul că odată cu intrarea în vigoare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2016 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile, precum și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori au fost instituite mecanisme de protecție a consumatorilor inclusiv în ceea ce privește relația acestora cu entitățile care desfășoară activitate de recuperare creanțe.

Vă supunem atenției faptul că, în cursul definitivării proiectului de act normativ, ar trebui analizată de către inițiator inclusiv problematica eventualelor operațiuni de cesiuni de creanțe cu caracter transfrontalier.

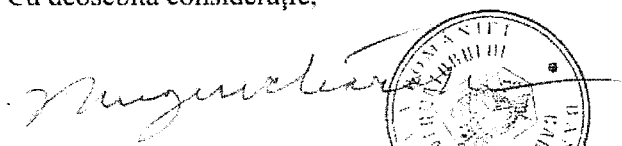
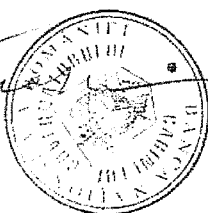
În plus față de cele anterior prezentate, menționăm, ca evoluție de ultimă oră în plan european, pachetul de propuneri legislative vizând măsuri de accelerare a reducerii volumului creditelor

neperformante în sectorul bancar, publicat de Comisia Europeană în data de 14 martie a.c., ce are în vedere, printre altele, încurajarea dezvoltării piețelor secundare pentru credite neperformante, prin armonizarea cerințelor și crearea unei piețe unice la nivelul UE pentru transferul către terți și administrarea creditelor.

Prin urmare, în considerarea aspectelor evidențiate anterior, menționăm că Banca Națională a României nu poate susține propunerea legislativă pentru modificarea OUG nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori în forma supusă analizei.

În încheiere, dorim să vă asigurăm, domnule Președinte, de întreaga disponibilitate de colaborare a Băncii Naționale a României în cadrul domeniilor specifice de competență.

Cu deosebită considerație,

METODOLOGIA DE STABILIRE A UNOR LIMITE MAXIME ALE DAE ÎN CAZUL CONTRACTELOR DE CREDIT ÎNCHEIATE ÎNTRE INSTITUȚIILE DE CREDIT ȘI CONSUMATORI

Sinteză

Materialul fundamentează o metodologie de stabilire a unor limite maxime adecvate ale ratei dobânzii adaptate la tipologia creditelor acordate de instituțiile de credit consumatorilor. Această metodologie reprezintă o reacție la propunerea legislativă Pl-x. 24/2018, care prevede instituirea regimului de limitare a dobânzii anuale efective (DAE) la creditele destinate consumatorilor la un nivel de 2,5 ori dobânda legală pentru creditele ipotecare, respectiv la 18% pentru creditele de consum.

Metodologia propusă este derivată din metodologii aplicate de alte state europene cu tradiție îndelungată în activitatea de creditare (de exemplu Franța, respectiv Italia), adaptată la specificul sectorului bancar românesc (caracterizat de un cadru macroeconomic semnificativ mai volatil). Metodologia este fundamentată pe o serie de principii. În primul rând, stabilirea unui nivel maxim al ratelor de dobândă se va face o singură dată, la momentul acordării creditului (consecință directă a faptului că în cazul creditelor cu dobândă fixă, ratele de dobândă nu suferă modificări, în timp ce orice modificare a ratelor de dobândă în cazul creditelor cu dobândă variabilă este o consecință directă a variației exclusive a indicilor de referință, reflecție a condițiilor monetare din piață). În al doilea rând, ținta este plafonarea DAE, indicator care permite compararea la momentul acordării unui credit a costurilor totale inițiale suportate de consumator. În al treilea rând, plafoanele trebuie implementate diferențiat pe monede (lei, valută) și tipuri de credite: i) credite pentru locuințe; ii) credite de consum negarantate (inclusiv credite de tip descoperit de cont); iii) credite de consum de tip card de credit; iv) credite de consum garantate. În al patrulea rând, stabilirea periodică (trimestrială) a plafoanelor DAE folosește o formulă de calcul clară, ce presupune aplicarea unor multiplicatori asupra ratelor medii ale DAE publicate de BNR pentru ultima lună a trimestrului anterior, diferențiați în funcție de moneda de denominare a creditului și tipul creditului.

Plafoanele determinate presupun aplicarea unor coeficienți asupra nivelului dobânzii anuale efective medii publicate de BNR pentru creditele de consum și creditele pentru locuințe. Coeficienții aplicați au fost selectați prin observarea valorii maxime a raportului dintre percentila 95 a distribuției ratei DAE pentru creditele nou acordate trimestrial și rata medie a DAE publicată

Anexa nr. 1

de BNR pentru ultima lună a trimestrului anterior observației. Perioada analizată este iunie 2015-decembrie 2017 (pentru care există date individuale disponibile asupra DAE în cadrul Centralei Riscului de Credit). Coeficienții rezultați au fost rotunjiți, valorile acestora fiind de: 1,5 (în cazul creditelor de consum garantate), 1,65 (în cazul creditelor de consum negarantate, inclusiv credite de tip descoperit de cont), 1,8 (în cazul creditelor pentru locuințe) și 4 (în cazul creditelor de tipul cardurilor de credit).

Rezultatul metodologiei ar determina folosirea unor praguri maxime al DAE aplicabile în cel de-al doilea trimestru al anului 2018 ce variază: (i) între 8,69% (credite pentru locuințe) și 40,96% (credite de tip card de credit) pentru denominarea în lei, respectiv (ii) între 6,57% (credite de consum garantate) și 17,52% (credite de tip card de credit), pentru creditele denominate în valută.

Conform analizei de impact derulate de Banca Națională a României, efectul potențial al aplicării pragurilor propuse prin această metodologie BNR în cazul creditelor acordate în perioada 2016-2017 asupra solvabilității este unul marginal, pierderea înregistrată de bănci echivalând cu 0,02% din fondurile proprii în anul 2016 și 0,03% din fondurile proprii în anul 2017.

Menționăm că atât propunerea de praguri, cât și analiza de impact, au fost realizate doar pe cazul instituțiilor de credit.

Metodologia de stabilire a unor limite maxime ale ratelor de dobândă pentru instituțiile de credit

1. Principii și considerente urmărite în cadrul proiectului de metodologie de stabilire a unor limite maxime ale ratelor de dobândă la nivelul sectorului bancar

(1) Stabilirea unui nivel maxim al ratelor de dobândă se va face o singură dată, la momentul acordării creditului.

Ca urmare a faptului că ulterior acordării unui credit, rata dobânzii rămâne fixă pe toată durata rambursării acestuia (în cazul creditelor cu dobândă fixă) sau poate suferi modificări exclusiv ca urmare a variației indicelui de referință (în cazul creditelor cu o rată a dobânzii variabilă), instituția de credit nu va putea, în mod unilateral, modifica marja în sensul creșterii acesteia. Nivelul marjei stabilite contractual la momentul acordării unui credit nu poate fi majorat (aspect reglementat de OUG 50/2010, respectiv de OUG 52/2016, cu modificările și completările ulterioare). O eventuală creștere a indicelui de referință, cu efecte asupra costului de finanțare, este consecința directă a modificării condițiilor de piață dictate de cadrul macroeconomic și constituie o reflecție a politicii monetare.

(2) Implementarea restricțiilor privind nivelul maxim al ratelor de dobândă va fi făcută prin reglementarea unui plafon al DAE, aspect care permite limitarea nivelului costurilor totale inițiale ale creditului. Ținta plafonării (rata DAE) este similară cu propunerea legislativă (L 436/2017). Conform reglementărilor specifice, rata DAE se calculează doar la acordarea creditului, astfel încât impunerea unui plafon al DAE pentru creditele în stoc nu este posibilă.

Ulterior acordării creditului, în cazul creditelor cu dobândă variabilă, orice modificare a ratelor de dobândă va fi determinată exclusiv de schimbarea condițiilor monetare (modificarea indicelui de referință).

(3) Plafioanele vor fi implementate diferențiat pe monede și tipuri de credite.

Nivelul de segmentare a creditelor în tipologia consum și locuințe (similar ratelor DAE pentru creditele noi publicate de BNR) este insuficient pentru gruparea omogenă din punct de vedere al riscului. Subcategoriile vizate de metodologie sunt: i) credite pentru locuințe; ii) credite de consum negarantate (inclusiv credite de tip descoperit de cont); iii) credite de consum de tip card de credit; iv) credite de consum garantate.

(4) Conform metodologiei propuse, stabilirea periodică (trimestrială) a plafoanelor DAE folosește o formulă de calcul clară, ce presupune aplicarea unor multiplicatori asupra

ratelor medii ale DAE publicate de BNR pentru ultima luna a trimestrului anterior, diferențiați în funcție de moneda de denominare a creditului și tipul creditului.

2. Motivația și detalierea metodologiei propuse

(A) Alegerea ratei de referință

Propunerea legislativă L 436/2017 are ca țintă legiferarea unui plafon maxim al ratei DAE, referința aleasă fiind rata dobânzii de politică monetară, asupra căreia se aplică un multiplicator inadecvat tipologiei creditelor acordate consumatorilor, respectiv apetitului la risc diferit de la o instituție de credit la alta, reflectat în creditarea unor segmente ale populației cu profil de risc diferit.

În eventualitatea impunerii unor restricții cu privire la nivelul maxim aplicabil al ratelor de dobândă, considerăm că o referință adecvată în scopul stabilirii plafoanelor ar fi rata medie DAE pentru creditele noi acordate gospodăriilor populației și în acest sens avem în vedere următoarele argumente:

- (i) Se asigură o consecvență între obiectivul reglementării (de plafonare a DAE) și instrumentul de stabilire a obiectivului.**
- (ii) Se realizează o aliniere la practica internațională în privința plafonării ratelor de dobândă, care înclină spre limitarea ratei DAE condiționată de ratele medii ale DAE.**

Plafonarea ratelor de dobândă la creditele bancare sau non-bancare este întâlnită în 14 state¹ ale Uniunii Europene, scopul fiind, în special, protejarea consumatorilor din perspectiva solicitării unor dobânzi excesive (Anexa nr. 2). **Între aceste 14 state ale Uniunii Europene, 11 stabilesc plafoane asupra DAE.** Astfel: i) **9 țări prezintă plafoane asupra ratei DAE în cazul creditelor acordate de sectorul bancar** (Belgia, Estonia, Franța, Germania, Italia, Olanda, Portugalia, Spania, Slovacia), ii) **2 țări prezintă plafoane referitoare la rata DAE aplicabilă creditelor acordate sectorului nebancar sau entităților *moneylenders*** (Slovenia, Irlanda), iii) o țară prezintă plafoane asupra ratei maxime de dobândă pentru capital (Polonia), iv) 2 țări prezintă plafoane absolute asupra ratei de dobândă la creditele nebancare, fie sub formă absolută, fie guvernate de diverse excepții (Grecia, Malta).

¹ Conform raportului elaborat de Comisia Europeană - *Final Report on interest rate restrictions in the EU*, http://ec.europa.eu/internal_market/finances-retail/docs/credit/irr_report_en.pdf, *Interest Rate Caps around the World Still Popular, but a Blunt Instrument*, <http://documents.worldbank.org/curated/en/876751468149083943/pdf/WPS7070.pdf>¹ și a informațiilor publicate pe website-urile naționale.

Totodată, statele care stabilesc plafoane ale DAE folosesc ca referință preponderent rata medie a DAE: 7 din 11 țări (Estonia, Franța, Germania, Italia, Portugalia, Slovacia, Slovenia). Celelalte țări care plafonează rata DAE au în vedere referințe precum rata dobânzii legale (Spania, Olanda – rată non-contractuală aplicabilă în caz de incapacitate de plată) sau rata de dobândă interbancară (Belgia), existând și un plafon fix (Irlanda).

Ulterior studiului UE menționat, care centralizează practicile statelor în privința plafonării ratelor dobânzii, Marea Britanie a introdus, începând cu 1 ianuarie 2015, o serie de restricții asupra dobânzilor la împrumuturile cu cost ridicat acordate pe termen scurt. Astfel: (i) dobânda la împrumuturi nu poate depăși 0,8% pe zi din suma împrumutată; (ii) se impune o limită în privința costurilor în caz de default de 15 lire sterline; (iii) există o limită totală de cost ce presupune că împrumutatul nu va trebui niciodată să ramburseze mai mult de 100% din suma împrumutată (Anexa nr.2). Creditele cu cost ridicat acordate pe termen scurt sunt asociate de regulă activităților întreprinse de instituțiile financiare nebancare.

(iii) Raportarea la DAE asigură o referință unitară inclusiv în cazul creditelor acordate în valută, tratate incert în propunerea legislativă. Există statistici publice referitoare la rata DAE pentru creditele noi acordate gospodăriilor populației ce diferențiază între monedele de acordare (lei, euro, dolar american) și tipul de credit (credit de consum și credit pentru locuințe, Grafic 1,2). Totuși, acordarea de credite populației în dolari americani nu mai este o practică uzuală a băncilor din România în ultimii șapte ani. Ca urmare, rata DAE pentru creditele noi în dolari americani nu mai este raportată de bănci din februarie 2011 pentru credite de locuințe și din aprilie 2016 pentru credite de consum.

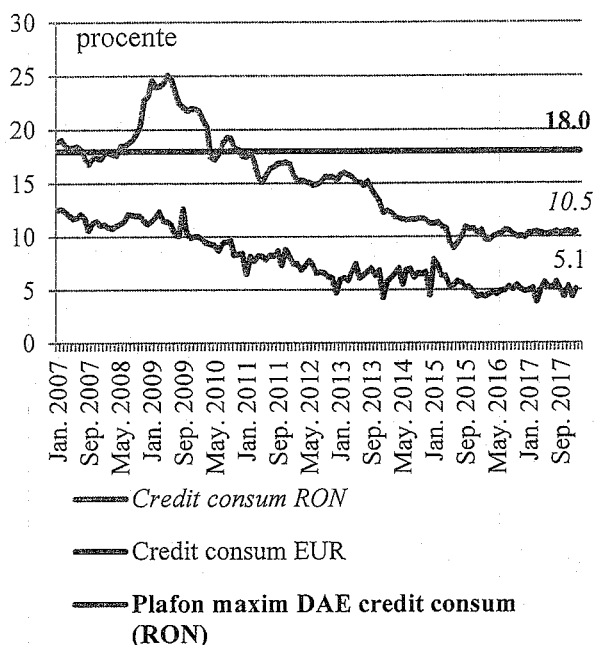
În cadrul propunerii legislative nu este specificată modalitatea de plafonare a DAE pentru creditele denominate în valută. Astfel, absența precizărilor referitoare la tratamentul aplicabil acestor credite creează premisele unui tratament discriminatoriu al clienților. Întrucât BNR stabilește rata legală, respectiv rata de politică monetară a BNR, exclusiv cu referință la denominarea în lei, aplicarea referinței la nivelul creditelor în valută este incertă. În cazul interpretării referinței la rata de politică monetară specifică autorității emitente a euro pentru creditele denominate în euro, există posibilitatea ca prin mecanismul legiferat rata maximă DAE să fie zero (rata de politică monetară a BCE este 0%). Acest aspect nu asigură verosimilitatea cu riscul asumat de instituțiile de credit din România pentru aceste credite.

Ratele medii DAE publicate de BNR pentru creditele noi au la bază informațiile transmise de bănci în conformitate cu *Regulamentul nr. 4/2014* privind raportarea de date și informații statistice la BNR și se aliniază solicitărilor de raportare specifice tuturor băncilor din UE

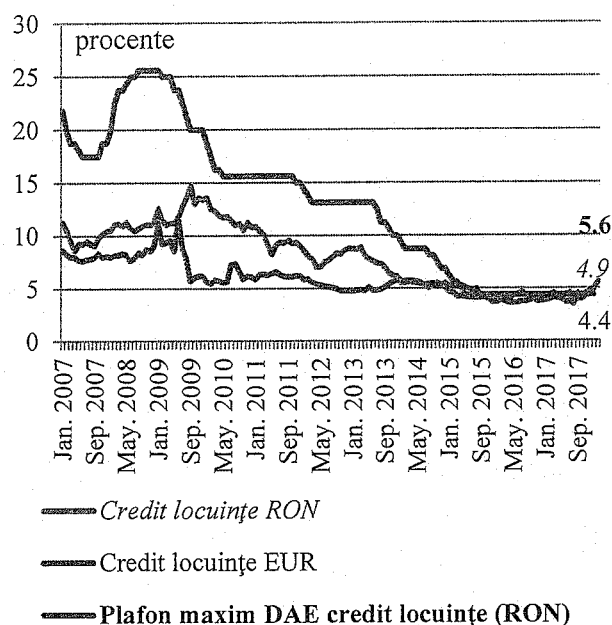
Anexa nr. 1

(Graficele 1, 2). Aceste informații oferă o imagine a costurilor curente la nivelul sectorului bancar românesc și sunt asociate indirect politicii monetare a BNR.

Grafic 1 – DAE credite noi consum – instituții de credit

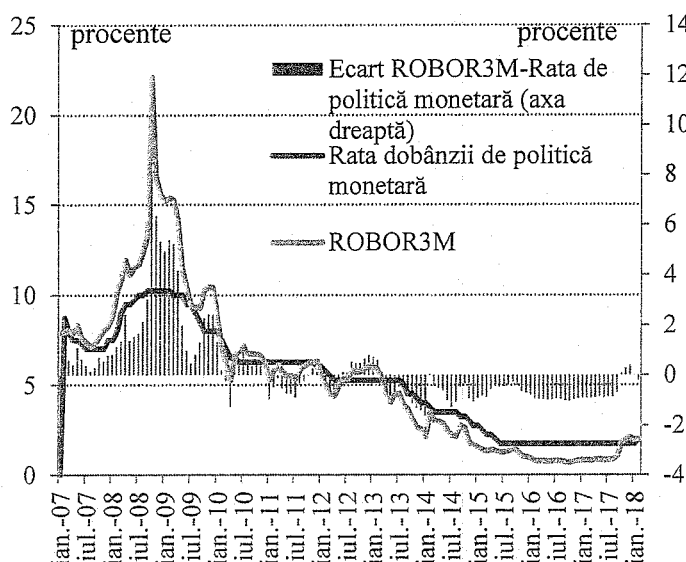

Grafic 2 – DAE credite noi locuințe – instituții de credit

Sursa: BNR, *plafonul maxim DAE conform Sursa: BNR propunerii legislative L 436/2017

Grafic 3 – Evoluția ecartului între rata dobânzii de politică monetară și ROBOR

Sursa: BNR

Astfel, rata DAE este o reflecție a condițiilor macroeconomice (prin influența nivelului ratei de politică monetară), respectiv a cuantumului marjelor și comisioanelor percepute de instituțiile de credit. Modificările ratei dobânzii de politică monetară se transpun în evoluția ratei dobânzii interbancare (Grafic 3) și ulterior în evoluția ratei dobânzii specifice creditelor, dar și al DAE.

(B) Nivelul de aplicare la creditele noi acordate de sectorul bancar

Metodologia dezvoltată are în vedere aplicarea la nivelul sectorului bancar, ca principal creditor al consumatorilor. În cazul IFN, BNR a reglementat și implementat măsuri ce au ca scop indirect reducerea ratei DAE.

Implementarea unui plafon asupra ratei DAE este posibilă doar în cazul creditelor noi, întrucât indicatorul DAE se determină exclusiv la acordare pentru evidențierea diferențelor de costuri între credite și pentru compararea produselor de creditare². Dobândă anuală efectivă (DAE) exprimă sub formă procentuală costul total al unui credit, incluzând influența ratei dobânzii și a costurilor suplimentare cu diverse comisioane. Ecuația care stabilește DAE, exprimă, pe perioada unui an, egalitatea dintre valoarea totală prezentă a tragerilor din credit, pe de o parte, și valoarea totală prezentă a rambursărilor și a costurilor suportate. Rata DAE este, astfel, un rezultat al elementelor ce condiționează calcularea acesteia și nu reprezintă un element de intrare. DAE este un concept adoptat în Uniunea Europeană, fiind implementat pentru a permite consumatorilor să compare în mod facil costul creditelor similare. Ca urmare a faptului că **DAE se determină exclusiv la acordare**, în funcție de un nivel stabilit al ratei dobânzii (care permite determinarea fluxurilor de numerar care vor fi rambursate ulterior de debitor, sau estimarea acestora la un nivel fixat al ratelor de dobândă – în cazul creditelor purtătoare de dobândă variabilă), **acest indicator nu poate fi restabilit ulterior acordării creditului, fără modificări substanțiale ale altor clauze contractuale.** În eventualitatea în care, printr-o modificare a legislației în vigoare, se are în vedere aplicarea unui DAE contractual diferit de cel stabilit inițial pentru creditele aflate în derulare, modificarea condițiilor contractuale nu este imediat clară. Totodată, în cazul creditelor cu dobândă variabilă acordate pe termen lung (de ex, credite pentru locuințe), implementarea unei astfel de prevederi ar putea genera efecte de ajustare a marjei aplicate indicilor de referință, mai ales dacă se are în vedere aplicarea unui plafon în funcție de nivelul actual al ratelor de dobândă, situat semnificativ sub cel consemnat istoric.

Referitor la calcularea DAE la inițierea contractelor, precizăm că, preambulul (19) al *Directivei europene 2008/48/CE privind contractele de credit pentru consumatori* specifică scopul calculării DAE (prezentarea în mod transparent a produselor de creditare, standardizarea anumitor elemente ale contractelor de creditare), aspectele specifice acestei directive fiind preluate în legislația națională prin *OUG 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori*. Astfel: “Pentru a putea lua decizii în deplină cunoștință de cauză, consumatorii ar trebui să primească,

² Rata DAE este cea definită prin art. 3 pct. 14 din *Ordonanța de urgență nr. 52/2016* privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile, precum și pentru modificarea și completarea *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010* privind contractele de credit pentru consumatori. În mod similar se definește DAE prin *Directiva 2008/48/CE* Art. 19.

Anexa nr. 1

Înainte de încheierea contractului de credit, informații adecvate, pe care consumatorul le poate lua cu el și reflecta asupra lor, cu privire la condițiile și costul creditului, precum și la obligațiile care le revin. Pentru a asigura cel mai înalt grad de transparență și comparabilitate a ofertelor, astfel de informații ar trebui să includă în special dobânda anuală efectivă aferentă creditului, stabilită în același mod în întreaga Comunitate.” În plus, aceeași directivă, dar și OUG 50/2010 și OUG 52/2016 specifică explicit că DAE este o informație ce trebuie inclusă în informațiile standard referitoare la publicitatea produselor de credit, alături de alte elemente obligatorii. Reglementările în vigoare stipulează faptul că în contractul de credit se specifică în mod clar **dobânda anuală efectivă și valoarea totală plătită de către consumator, calculate la momentul încheierii contractului de credit** și se menționează toate ipotezele folosite pentru calcularea acestei rate (Art. 10 (2) (g) al Directivei 2008/48/CE, Art. 46 (1) (h) al OUG 50/2010 și Art. 26 (1) (i) al OUG 52/2016).

O plafonare inadecvată a ratelor de dobândă poate avea o serie de efecte nedorite în cazul contractelor de credit noi.

Pe de o parte, s-ar putea reduce accesul la credite pentru anumite tipuri de debitori, pe fondul imposibilității instituțiilor de credit de a ajusta nivelul ratei dobânzii în funcție de nivelul de risc al debitorului, respectiv solicitării de garanții suplimentare la momentul acordării creditelor. În acest caz, cei mai afectați ar fi debitorii provenind din categoria persoanelor cu venituri reduse, acestora fiindu-le asociat un nivel de risc mai crescut și, drept consecință, rate de dobândă mai mari pentru a compensa riscul de credit mai ridicat care ar fi acceptat de instituțiile de credit în momentul acordării de credite. În prezența unor plafoane inadecvate impuse legal asupra ratelor de dobândă, disponibilitatea instituțiilor de credit pentru creditarea acestui segment de consumatori s-ar putea reduce semnificativ, nivelul ratei dobânzii nefiind suficient pentru compensarea riscului de credit asociat. De asemenea, debitorii neeligibili pentru creditare din partea sectorului bancar ar putea recurge la soluții alternative de acces la fonduri, purtătoare de dobânzi semnificativ mai ridicate. Apare, astfel, riscul încurajării activităților asociate cămătăriei, în condițiile în care entitățile care derulează activități în conformitate cu prevederile legale nu vor putea susține creditarea acestui segment.

Pe de altă parte, s-ar putea reduce oferta produselor de creditare a instituțiilor de credit. Băncile ar putea alege să renunțe la tipurile de credite cu dobânzi ridicate sau la cele acordate pe termen scurt (în special credite negarantate) sau la cele adresate debitorilor cu un profil de risc mai ridicat. Un alt efect ar fi apariția unor potențiale pierderi ale băncilor care nu pot susține un nivel al ratelor de dobândă adecvat plafonului, cu efecte negative asupra gradului de intermediere

Anexa nr. 1

financiară (în condițiile în care România are cel mai redus grad de intermediere financiară la nivelul UE).

(C) Diferențierea la nivelul creditelor

Diferențierea plafoanelor impuse asupra ratelor DAE trebuie realizată în funcție de caracteristicile și riscurile specifice produselor de creditare, ce nu se limitează doar la separarea între credite ipotecare și credite de consum.

Tipologia creditelor de consum încorporează o plajă extrem de variată în funcție probabilitatea de nerambursare specifică produsului sau de pierdere care ar fi consemnată de instituția de credit în eventualitatea nerambursării, pierdere ce depinde de modul de garantare a creditelor. Diversele scheme de rambursare induc și riscuri diferențiate din perspectiva lichidității.

Ca urmare, **în România se impune o separare a plafoanelor alocate creditelor în cel puțin patru categorii:** i) credite pentru locuințe; ii) credite de consum negarantate (inclusiv credite de tip descoperit de cont); iii) credite de consum de tip card de credit (pentru care nu se impune amortizarea principalului într-un interval de timp stabilit contractual sau pentru care amortizarea principalului este prevăzută după un interval de timp, supunând instituția de credit la un risc de credit considerabil mai ridicat decât cel specific creditului de consum negarantat); iv) credite de consum garantate. Această tipologie se replică separat pentru denominarea în lei și valută.

În plus, conform raportului Comisiei Europene din anul 2010, **practica internațională a țărilor ce au implementat plafoane asupra ratelor de dobândă indică, în general, un nivel de detaliere mult mai ridicat al plafoanelor în funcție de tipul creditelor.** Un număr de 7 din cele 14 țări ce au legiferat plafoane ale ratelor de dobândă disting între tipuri de credite și după caz, între categoriile de mărime a creditului sau tipul dobânzii (Anexa nr. 2). Astfel: (i) Belgia prezintă 12 categorii de plafoane, (ii) Italia are 24 de plafoane, (iii) Franța are 14 categorii, (iv) Portugalia are 7 categorii etc. Propunerea pe care o formulăm în prezentul material presupune determinarea a 8 plafoane pentru instituțiile de credit.

(D) Metodologia de determinare a multiplicatorilor la nivelul creditelor

Metodologia își propune fundamentarea unor multiplicatori specifici celor patru categorii de credite, cu diferențiere pe monede de denominare. Acești multiplicatori se bazează pe datele individuale referitoare la ratele DAE specifice creditelor noi acordate și urmărite trimestrial în perioada iunie 2015 - decembrie 2017³. S-au construit distribuții istorice ale ratei DAE la nivelul tipurilor de credite, urmărindu-se diverse percentile relevante ale acestora.

³ Perioadă pentru care Centrala Riscului de Credit include informații asupra ratei DAE la nivel individual.

Anexa nr. 1

Multiplicatorii specifici creditelor s-ar determina ca raport între percentila 95 a distribuției ratei DAE pentru creditele nou acordate trimestrial și rata medie a DAE publicată de BNR pentru creditele de consum și creditele pentru locuințe aferentă ultimei luni a trimestrului anterior. Multiplicatorul ales este maximul înregistrat în perioada iunie 2015-decembrie 2017. Se realizează rotunjiri marginale prudente.

Alegerea percentilei 95 a distribuției se bazează pe faptul că, presupunând o distribuție normală a riscului la nivelul debitorilor instituțiilor de credit, două abateri standard de la media distribuției empirice acoperă o populație a debitorilor consistentă cu apetitul de risc asumat de majoritatea băncilor în privința creditării. Se minimizează astfel îngrădirea accesului la finanțare al debitorilor, eliminându-se cazurile extreme asociate potențial cu o practică abuzivă.

Formula de calcul pentru determinarea plafonului maxim al DAE ar fi următoarea:

*Plafon maxim DAE credit de consum_{i, lei} = Rata DAE credit consum_{i, lei} * Multiplicator_{i, lei}*

*Plafon maxim DAE credit de consum_{i, valută} = Rata DAE credit consum_{i, euro} * Multiplicator_{i, valută}*

unde i este tipul creditului de consum (consum garantat, credit card, consum negarantat inclusiv descoperit de cont)

*Plafon maxim DAE credit pentru locuințe_{lei} = Rata DAE credit locuințe_{lei} * Multiplicator_{lei}*

*Plafon maxim DAE credit pentru locuințe_{valută} = Rata DAE credit locuințe_{euro} * Multiplicator_{valută}*

Întrucât creditele valută ale populației existente în stoc în România sunt denominate preponderent în lei și euro (73% lei, respectiv 23% euro, 4% franc elvețian, decembrie 2017) este recomandată o separare a multiplicatorilor pentru creditele în valută care să aibă ca referință rata DAE a creditelor în euro. Totodată, practica în privința creditării noi este în mod covârșitor orientată către denominarea în lei.

Plafonul maxim al ratei DAE, valabil în trimestrul curent ar urma să se determine având ca referință rata medie DAE publicată de BNR la sfârșitul trimestrului anterior.

3. Rezultatele metodologiei propuse și cuantificarea efectelor asupra solvabilității sectorului bancar

Evoluția elementelor ce stau la baza determinării multiplicatorilor este prezentată în Anexa 1.1. Pe fondul principiilor enunțate anterior s-au determinat multiplicatorii specifici tipologiei de credite ce variază între 1,5 și 4 (Tabel 1). Având în vedere că distribuțiile specifice creditelor noi în valută prezintă dezavantajul unor serii statistice mai reduse (pe fondul politicilor de creditare orientate către creditarea în lei), relevanța multiplicatorilor specifici este diminuată. Ca urmare,

Anexa nr. 1

propunem folosirea unor multiplicatori unici lei/valută, diferența în obținerea plafonului maxim al DAE fiind dată de aplicarea la rata specifică DAE în euro. **Rezultatul metodologiei ar determina folosirea unor praguri maxime al DAE în al doilea trimestru al anului 2018 ce variază: (i) între 8,17% și 40,96% pentru creditele în lei, respectiv (ii) între 6,57% și 17,52%.**

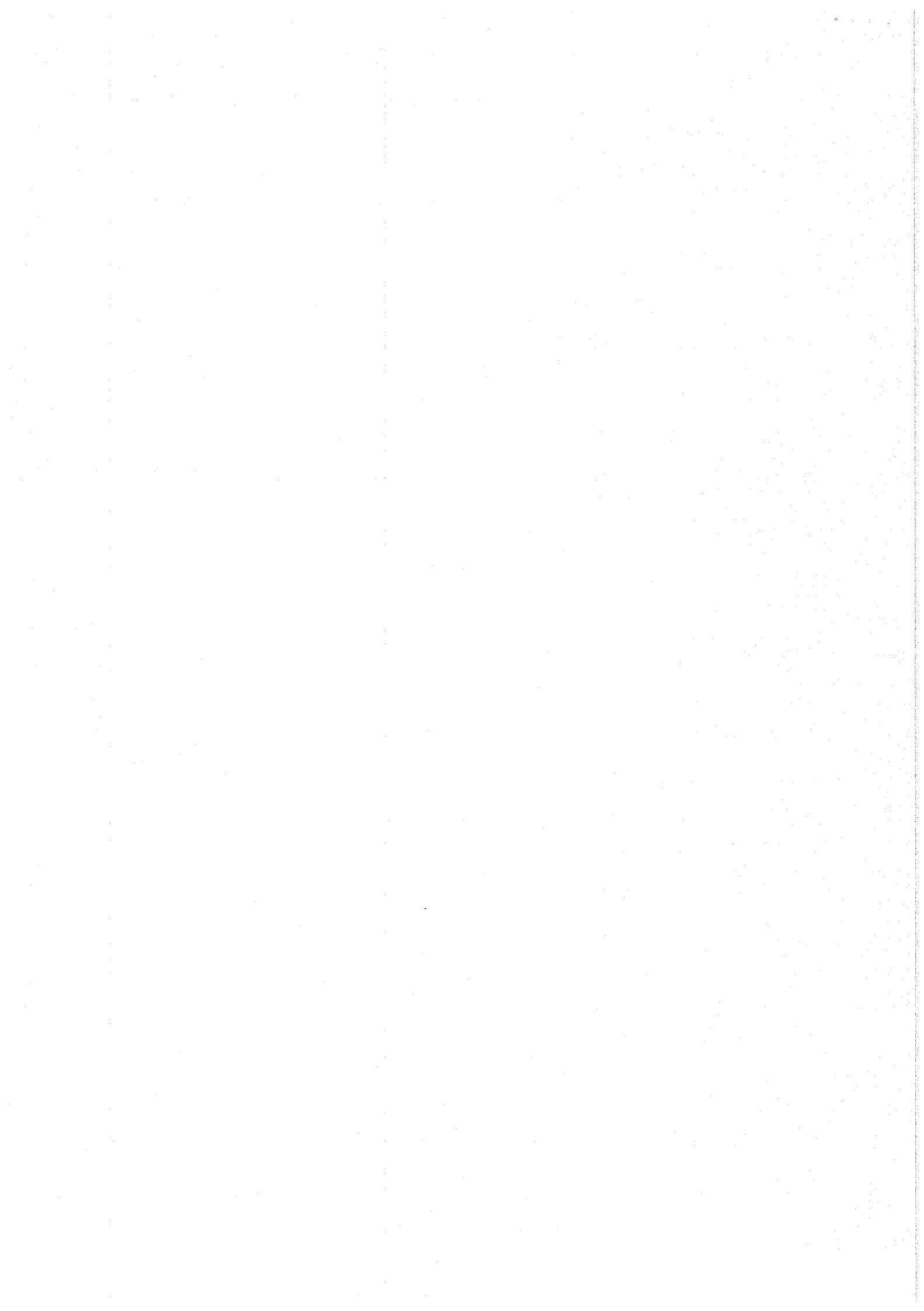
Tabelul 1 – Plafonarea ratei DAE

Tipul creditului	Rata medie DAE (dec. 2017)	Multiplicator specific	Plafon maxim rata DAE (valabil în trim. II 2018)
Creditul pentru locuințe (lei)	4,83%	1,80	8,69%
Credite de consum negarantate (lei)	10,24%	1,65	16,90%
Credite de tip credit card (lei)	10,24%	4,00	40,96%
Credite de consum garantate (lei)	10,24%	1,50	15,36%
Creditul pentru locuințe (valută)	4,54%	1,80	8,17%
Credite de consum negarantate (valută)	4,38%	1,65	7,23%
Credite de tip credit card (valută)	4,38%	4,00	17,52%
Credite de consum garantate (valută)	4,38%	1,50	6,57%

Cuantificarea efectelor asupra solvabilității sectorului bancar are în vedere analiza individuală a creditelor nou acordate în perioada 2016-2017, care prezintă un nivel al ratei DAE superior pragului conform metodologiei propuse. Alegerea acestei perioade are în vedere relevanța pentru politica de creditare actuală a băncilor și existența informațiilor individuale asupra DAE la nivelul creditelor.

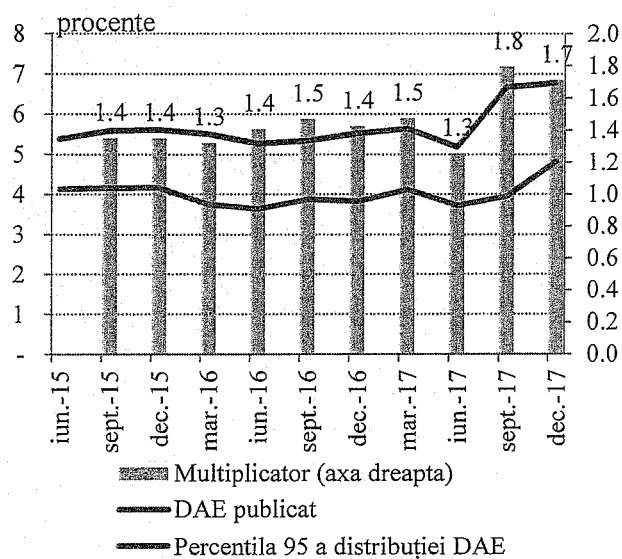
În cazul în care s-ar fi aplicat aceste plafoane începând cu anul 2016, iar băncile ar fi acordat aceleași credite, diferențialul între plafonul DAE și rata DAE specifică fiecărui credit se consideră a fi o pierdere potențială pentru bancă. Nivelul pierderii ar fi de: 5,7 milioane lei în anul 2016 și 12,5 milioane lei în anul 2017.

Efectul potențial al aplicării pragurilor propuse prin metodologia BNR în cazul creditelor acordate în 2016-2017 asupra solvabilității este marginal, pierderea înregistrată de bănci echivalând cu 0,02% din fondurile proprii în anul 2016 și 0,03% din fondurile proprii în anul 2017.

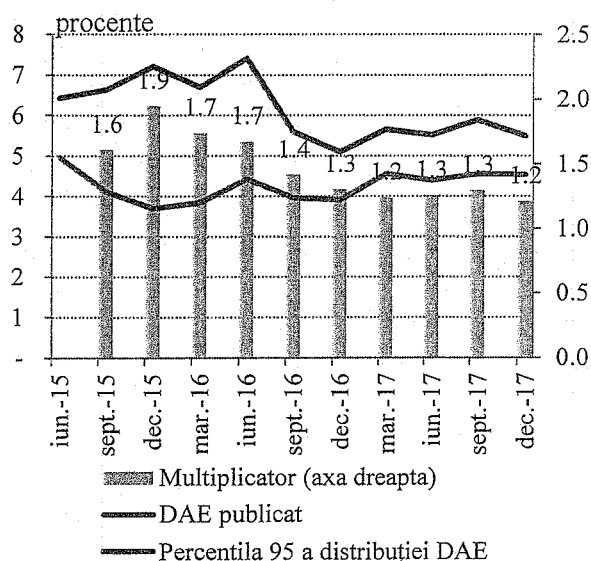

DETALII METODOLOGICE: EVOLUȚIA MULTIPLICATORILOR APLICAȚII RATEI MEDII DAE ȘI A COMPONENTELOR SPECIFICE CATEGORIILOR DE CREDITE

Grafic 1 – Credite pentru locuințe în lei*

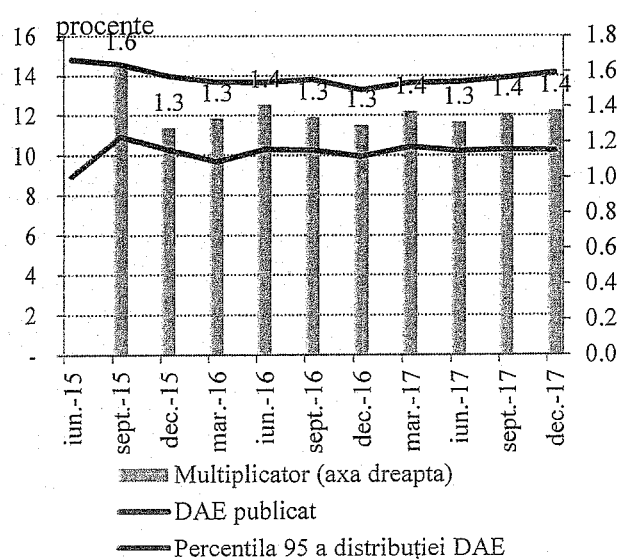

Grafic 2 – Credite pentru locuințe în euro*

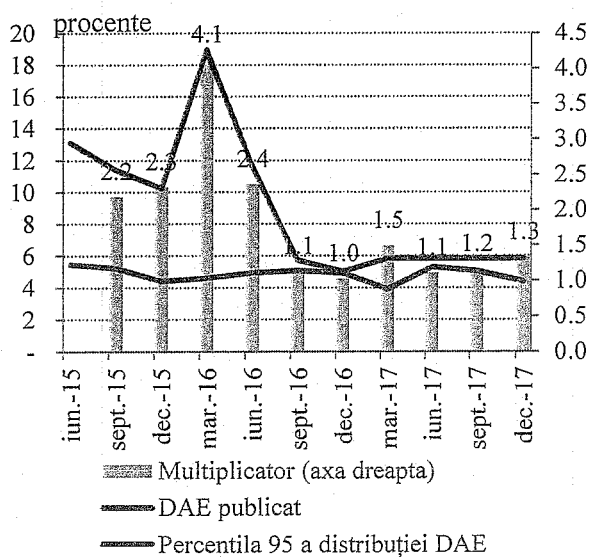

Sursa: BNR, * credite noi acordate trimestrial

Grafic 3 – Credite de consum negarantate (inclusiv descoperit de cont) în lei*

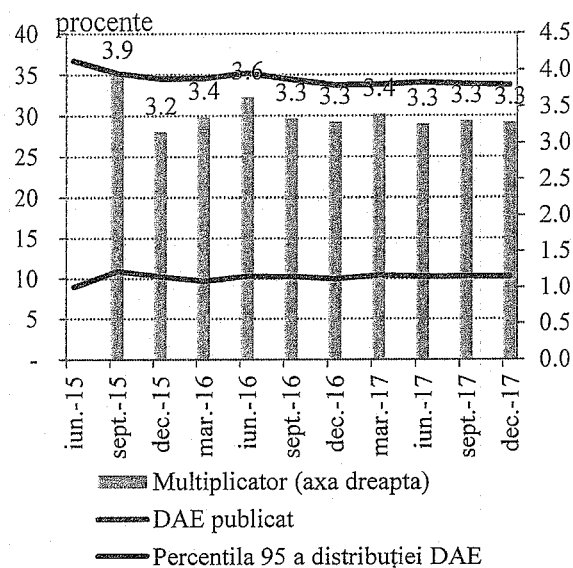

Grafic 4 – Credite de consum negarantate (inclusiv descoperit de cont) în euro*

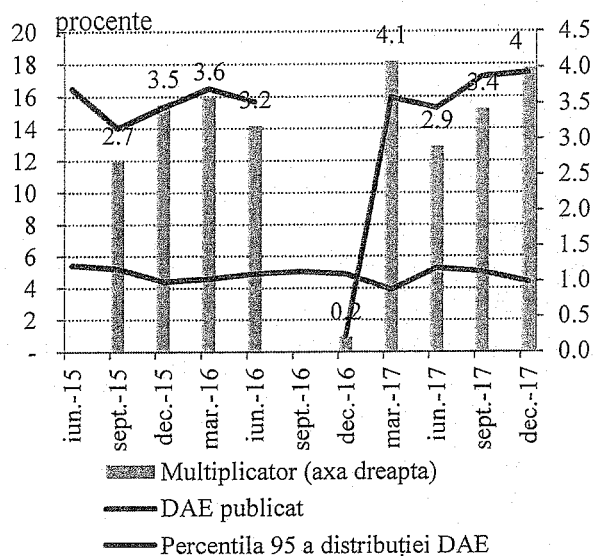

Sursa: BNR, * credite noi acordate trimestrial

Grafic 5 – Credite de tip credit card în lei*

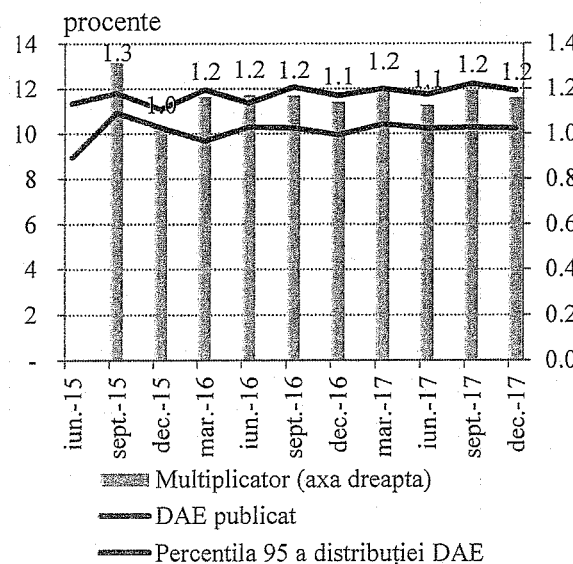

Grafic 6 – Credite de tip credit card în euro*

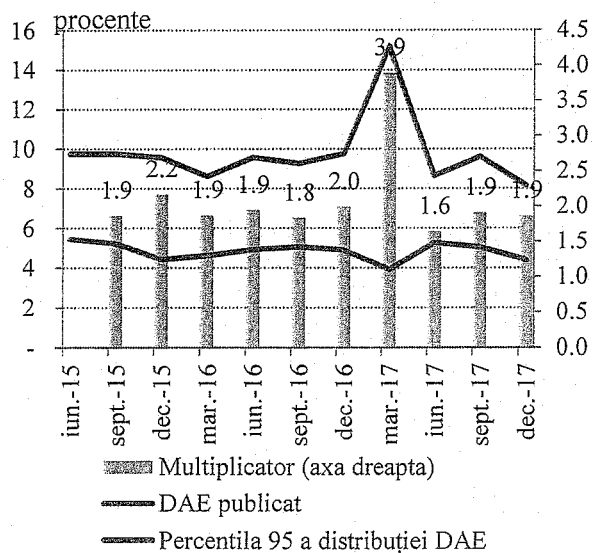

Sursa: BNR, * credite noi acordate trimestrial

Grafic 7 – Credite de consum garantate în lei*

Grafic 8 – Credite de consum garantate în euro*

Sursa: BNR, * credite noi acordate trimestrial

PRACTICA PLAFONĂRII RATEI DOBÂNZII ÎN UE

Tabelul 1 - Plafoane ale ratelor de dobândă pentru credite acordate de bănci în Uniunea Europeană (martie 2010, dacă nu se precizează altfel)

	Stat membru	Dobânda anuală efectivă/Rata dobânzii maximă pentru credite acordate consumatorului	Rata medie a dobânzii	Domeniu de aplicare**	Comentarii	Autoritatea responsabilă cu stabilirea plafonului sau a elementelor incluse în stabilirea plafonului	Momentul intrării în vigoare a plafonului
1	Belgia	10-19,5%		Toate	Dobânda anuală efectivă maximă impusă variază în funcție de valoarea și tipul creditului (12 categorii). De la 10% (cont de credit revolving fără card de credit pentru mai mult de 1250 EUR) până la 19,5% (pentru contracte de credit rambursabile în rate, mai mici de 1250 EUR). Durata creditului nu mai este un factor discriminatoriu. Modul de calcul pentru plafon se ajustează în funcție de un index de referință (Euribor), dar plafonul inițial a fost stabilit de guvern la introducerea măsurii în 1992.	Decret regal	1992
2	Estonia	63,9%		Toate	Dobânda anuală efectivă maximă este egală cu 300% din rata medie a dobânzii anuale efective calculate de banca centrală (21,3%*3=63,9%). Modificată lunar.	Banca centrală	
3	Franța	5,72%-21,63%	8,12%-16,6%	Toate	Dobânda anuală efectivă maximă este egală cu 133% din rata medie a dobânzii anuale efective		

Anexa nr. 2

					calculate de banca centrală la fiecare 3 luni în funcție de tipul creditului (modificare în așteptare) și valoare: de la 5,72% (credit cu rată variabilă pentru achiziția de locuințe) la 21,63% (credit de consum pentru < 1524 EUR). Plafon diferit pentru creditul ipotecar.	Banca centrală	1935; revizuită în 1966 și 2010
4	Germania	8,18%-16,4%	4,09%-8,2%	Toate	Dobânda anuală efectivă maximă este egală cu 200% din rata medie a dobânzii anuale efective calculate de banca centrală în funcție de tipul creditului și durată: de la 8,18% (afaceri noi/credite pentru locuințe cu o rată inițială fixă pentru > 5 ani și < 10 ani) la 16,4% (afaceri noi/credite de consum cu o rată inițială fixă pentru > 5 ani). O altă condiție referitoare la plafon, pe lângă dublul mediei, este un maxim de 12 puncte procentuale peste ratele medii.	Curtea judecatorească	
5	Italia	4,38%-27,20%	4,38%-16,97%	Toate	Dobânda anuală efectivă maximă este egală cu 150% din media ratei dobânzii anuale efective calculate de Ministerul Economiei și Finanțelor la fiecare 3 luni în funcție de tipul creditului și valoare: de la 4,38% (credit ipotecar cu rată variabilă) la 27,20% (alte credite acordate familiei). Sunt aplicabile 23 de plafoane diferite.	Puterea legislativă	1996; revizuită în 2011
6	Olanda*	15%		Nu este aplicabil	Dobânda anuală efectivă maximă este		

Anexa nr. 2

				pentru creditele ipotecare. Credite < 200 EUR (urmează a fi incluse)	egală cu 12 pp + rata dobânzii legale (dobânda non-contractuală aplicabilă în caz de incapacitate de plată. În martie 2010: 3%). Rata dobânzii legale se modifică la fiecare 6 luni. Olanda are plafoane legale diferite pentru rata dobânzii la tranzacțiile comerciale și pentru cele cu consumatorii.		
7	Polonia*	10%		Toate	În conformitate cu art. 359 al Codului Civil, introdus începând cu ianuarie 2016: Rata maximă a dobânzii pentru capital = 2 x (Rata de referință a băncii centrale + 3.5 pp). În 2017 rata de referință era 1,5%, ceea ce se determină un plafon al ratei maxime de 10%. În conformitate cu art. 481 al Codului Civil, introdus începând cu ianuarie 2016: Rata maximă a dobânzii în cazul întârzierilor la plată = 2 x (Rata de referință a băncii centrale + 5.5 pp). Nu se face distincție între tipul sau mărimea creditului. Rata maximă a dobânzii în cazul întârzierilor la plată în tranzacții comerciale = Rata de referință a băncii centrale + 8 pp	Banca centrală	2006 (doar pe rata dobânzii, nu pe DAE); revizuită în 2016
8	Portugalia	6,7%-31,6%	5,03%-23,75		Dobânda anuală efectivă maximă este egală cu 133% din rata medie a dobânzii anuale efective calculată la fiecare 3 luni de banca centrală doar în funcție de tipul creditului. De la 6,7%		

Anexa nr. 2

					(credite pentru instruire, sănătate și energie din surse regenerabile) până la 31,6% (carduri de credit, linii de credit, conturi curente bancare și descoperit de cont). Începând din anul 2009, Portugalia a reglementat ratele dobânzilor la împrumuturi doar pentru creditul de consum.	Banca centrală, prin decrete (2009)	
9	Spania	10%		Descoperit de cont (ar putea fi modificat), credite pentru locuințe sociale	Dobânda anuală efectivă maximă nu poate depăși cu mai mult de 2,5 ori rata dobânzii legale. Pentru creditele pentru locuințe sociale, rata dobânzii este stabilită având ca referință indicii bazați pe rata dobânzii legale.	Banca centrală	
10	Slovacia	11,52%-79,8%		Credit de consum	DAE maxim echivalează cu 200% din DAE mediu pentru tipul creditului de consum (30 de praguri în funcție de tip, sumă și termen) și în același timp nu poate depăși 400% din DAE mediu ponderat pentru toate tipurile de credit de consum.	Ratele de referință sunt stabilite de Ministerul de Finanțe în colaborare cu Banca Națională a Slovaciei	

Sursă: Sondaj în rândul experților (martie 2010, *Final Report on interest rate restrictions in the EU*, http://ec.europa.eu/internal_market/finservices-retail/docs/credit/irr_report_en.pdf), *Interest Rate Caps around the World Still Popular, but a Blunt Instrument*, <http://documents.worldbank.org/curated/en/876751468149083943/pdf/WPS7070.pdf>

și website-urile naționale. * Date mai actuale comparativ cu raportul aferent martie 2010 ** Plafoanele se aplică tuturor creditelor acordate consumatorilor (ipotecare și non-ipotecare), dacă nu se specifică altfel.

Anexa nr. 2

Tabelul 2 - Plafoane ale ratelor de dobândă pentru credite acordate de entități non-bancare în Uniunea Europeană (martie 2010)

	Stat membru	Dobânda anuală efectivă/Rata dobânzii maximă pentru credite acordate consumatorului	Rata medie a dobânzii	Domeniu de aplicare**	Comentarii
1	Grecia	Parțial 6,75%		Doar asupra creditului nebanca	Grecia a abandonat sistemul de stabilire a limitelor prin prevederi administrative în 1989. Ca urmare, ratele de dobândă bancare nu sunt plafonate. Totuși, ratele de dobândă la creditele nebanca se limitează la o valoare absolută anuală de 6,75%.
2	Irlanda	Parțial 187%		Entitățile <i>Moneylenders</i>	La acordarea licenței anuale, entităților <i>Moneylenders</i> li se aplică un nivel maxim al DAE. Uniunile de credit nu pot solicita mai mult de 1% pe lună (12,68% DAE).
3	Slovenia	13,2%-453%	6,6%-226%	Instituții nebanca	DAE maxim reprezintă 200% din DAE mediu calculat de Banca Centrală la fiecare 6 luni, depinzând de termenul de acordare a creditului și de sumă: de la 13,2% (120 luni 20000 euro) la 453% (2 luni 200 euro).
4	Malta	Parțial 8%		Numeroase excepții (băncile nu sunt incluse în sfera de aplicare)	Toate tipurile de credite, cu excepții punctuale. Rata de dobândă e fixată prin Codul Civil.

Sursă: Sondaj în rândul experților (martie 2010, *Final Report on interest rate restrictions in the EU*, http://ec.europa.eu/internal_market/finservices-retail/docs/credit/irr_report_en.pdf)

Anexa nr. 2

Tabelul 3 – Implementarea plafoanelor ratei dobânzii în UE – caracteristici legale ale implementării

Nr. crt.	Țara	Momentul intrării în vigoare a legislației referitoare la plafoane	Modul de aplicare a plafoanelor
1	Belgia	1992	
2	Estonia	2009	Nu a fost implementată asupra contractelor în derulare. (Protecția Consumatorilor în contractele de credit stipulează că obligația mutuală este contrară practicilor morale dacă, printre altele, la momentul acordării împrumutului , DAE datorată de consumator este de 3 ori mai mare ca rata medie a DAE publicată de Banca Centrală a Estoniei)
3	Franța	1935; revizuită în 1966 și 2010	Nu a fost implementată asupra contractelor în derulare. (Potrivit art. L.313-3 din Codul Consumului, orice împrumut convențional acordat la o rată globală efectivă care depășește, la momentul acordării , cu mai mult de o treime rata efectivă medie practică în cursul trimestrului precedent de către instituțiile de credit pentru operațiuni de aceeași natură ce comportă riscuri similare, constituie un împrumut acordat în condiții de camătă. Instituțiile de credit nu pot acorda un împrumut cu o rata superioară plafonului privind camăta aplicabil)
4	Germania	2002 (art. 138 al. 1 din Codul Civil)	
5	Italia	1996 (revizuită în 2011)	Nu pare a se aplica contractelor în derulare. Astfel, conform unei decizii recente (nr. 24675 din 19 octombrie 2017), Curtea Supremă subliniază că: “Atunci când rata dobânzii contractuale depășește pe durata contractului un prag al dobânzii stabilit ulterior încheierii contractului, în baza prevederilor Legii nr 108/1996, validitatea sau eficacitatea clauzelor contractuale rămâne neafectată; dreptul creditorului de a pretinde și obține dobânzi la rata contractuală nu este considerată a fi contrară obligației de respectare a acordului în condiții de bună credință doar pentru că pragul a fost depășit”.
6	Olanda	2006	
7	Polonia	2006 (doar pe ratele de dobândă, nu și DAE); revizuită în 2016	
8	Portugalia	2009	Nu a fost implementată asupra contractelor în derulare. În termeni de orizont de timp, noile reguli se aplică contractelor de credite de consum semnate după 1 iulie 2009 și pentru contracte cu durată nedefinită (exemplu: linie de credit, carduri de credit, facilități de overdraft) care au fost semnate anterior acestei date.
9	Spania	1995; revizuită în 2011	

Anexa nr. 2

10	Slovacia	2008; revizuită în 2010	
11	Grecia		
12	Irlanda	2012	
13	Slovenia	2004	Pe site-ul Băncii Naționale a Sloveniei se publică limite pentru contractele emise în perioada curentă
14	Malta	1868	

** Detalii în măsura disponibilității surselor legale referitoare la modul de aplicare a plafoanelor.
Sursa: website-urile Băncilor Centrale, a entităților responsabile pentru protecția consumatorului, Coduri civile.*

Implementarea în Marea Britanie a plafoanelor de rată a dobânzii în cazul împrumuturilor cu cost ridicat

În contextul Studiului european din anul 2010 privind restricțiile asupra ratei dobânzii, Marea Britanie nu a fost inclusă între țările având o practică uzuală în privința restricțiilor directe asupra dobânzilor, deși legislația națională stabilea o limită asupra nivelului ratelor dobânzii pentru uniunile de credit (*credit unions*). Poziția adoptată de autorii studiului se explică prin aceea că împrumuturile uniunilor de credit dețineau o pondere redusă în totalul creditării.

Ulterior, în anul 2015 Marea Britanie a introdus un plafon asupra dobânzilor la împrumuturile cu cost ridicat, ce sunt acordate pe termen scurt (*high cost short-term credit* - HCSTC) - un segment al unui sector de creditare relativ marginal.

Anterior lunii aprilie 2014, categoria ofertanților de credite cu cost ridicat pe termen scurt din Marea Britanie nu era reglementată de *Financial Conduct Authority* (FCA), fiind supusă reglementării specifice Creditului de Consum. Aceste credite erau uzual acordate pe câteva zile. Odată cu intrarea sub tutela reglementării *Financial Conduct Authority*, s-a decis limitarea prețului împrumuturilor cu cost ridicat pe termen scurt pentru o perioadă de probă de 2 ani, începând cu 1 ianuarie 2015. În acest sens, au fost introduse trei limite: (i) dobânda la împrumuturi nu poate depăși 0,8% pe zi din suma împrumutată; (ii) o limită în privința costurilor în caz de default de 15 lire sterline; (iii) o limită totală de cost ce presupune că împrumutatul nu va trebui niciodată să ramburseze mai mult de 100% din suma împrumutată.

Împrumutul cu cost înalt pe termen scurt este definit în manualul FCA drept un credit reglementat care are o rată anuală efectivă de cel puțin 100% și trebuie să fie rambursat (sau substanțial rambursat) în termen de un an. De asemenea, definiția exclude o serie de împrumuturi specifice pe termen scurt. Limitele amintite mai sus au fost reînnoite în anul 2017, pentru o perioadă de trei ani.

Anexa nr. 2

În prezent, FCA analizează celelalte piețe de credit cu cost înalt pentru a determina dacă sunt necesare intervenții de politică.

Tabelul 4 - Franța: Plafoane privind DAE aplicabile începând cu data de 1 ianuarie 2018

În fiecare trimestru, Banca Franței colectează pe baza unui eșantion larg de instituții de credit și de societăți de finanțare ratele efective medii practicate pentru diferite categorii de împrumuturi pentru care se calculează plafoanele. Aceste rate, multiplicat cu o treime, reprezintă plafoanele privind DAE. Acestea sunt publicate în Jurnalul Oficial la sfârșitul fiecărui trimestru pentru trimestrul următor.

Categorii	Rata efectivă practică în trimestrul IV 2017 de instituțiile de credit și societățile de finanțare	Plafonul privind rata DAE aplicabil începând cu 1 ianuarie 2018
Contracte de credit acordate consumatorilor care nu intră în câmpul de aplicare al alin. 1 al art. L313-1 (privind creditul imobiliar) din codul consumului sau nu constituie o operațiune de credit cu o sumă de peste 75.000 de euro destinată a finanța, pentru imobile cu utilizare de locuință sau cu utilizare profesională, cheltuielile privind repararea, îmbunătățirea sau întreținerea lor.		
-împrumuturi inferioare sau egale cu 3000 de euro ⁽¹⁾	15,66%	20,88%
-împrumuturi peste 3000 de euro și mai mici sau egale cu 6000 de euro ⁽¹⁾	9,65%	12,87%
-împrumuturi peste 6000 de euro ⁽¹⁾	4,39%	5,85%
Credite de consum acordate consumatorilor destinate să finanțeze operațiunile ce intră în câmpul de aplicare al alin. 1 al art. L31-1 din Codul Consumului, privind creditul imobiliar⁽²⁾ sau în sumă mai mare de 75.000 de euro destinată să finanțeze, pentru imobilele cu utilizare ca locuință sau cu utilizare profesională, cheltuielile privind repararea, îmbunătățirea sau întreținerea lor.		
-împrumuturi cu rată fixă ⁽³⁾ :		
• împrumuturi cu o durată mai mică de 10 ani	2,32%	3,09%
• împrumuturi cu o durată cuprinsă între 10 ani și mai puțin de 20 de ani	2,33%	3,11%
• împrumuturi cu o	2,52%	3,36%

Anexa nr. 2

durată de 20 de ani sau mai mult		
-împrumuturi cu rată variabilă	2,12%	2,83%
-împrumuturi ponte	2,51%	3,35%
Împrumuturi acordate persoanelor fizice care acționează în scopuri profesionale și persoanelor juridice care au o activitate industrială, comercială, artizanală, agricolă sau profesională necomercială		
-descoperit de cont	10,53%	14,04%
Împrumuturi acordate persoanelor juridice care nu au activitate industrială, comercială, artizanală, agricolă sau profesională necomercială		
-împrumuturi acordate în scopul cumpărărilor sau vânzărilor cu plata în rate:	3,98%	5,31%
-împrumuturi cu o durată inițială mai mare de doi ani, cu rată variabilă:	1,59%	2,12%
-împrumuturi cu o durată inițială mai mare de doi ani, cu rată fixă:	1,77%	2,36%
-descoperit de cont	10,53%	14,04%
-alte împrumuturi cu o durată inițială mai mică sau egală cu doi ani	1,6%	2,13%

Sursa: Comunicat al Trezoreriei franceze privind plafoanele aplicabile de la data de 1 ianuarie 2018(www.tresor.economie.gouv.fr)

Anexa nr. 2

Tabelul 5 - Italia: Raportare a ratelor de dobândă efectivă globală medie pentru scopul legii asupra camătei

Perioada de referință a raportării 1 iulie- 30 septembrie 2017
Aplicare de la 1 ianuarie 2018 la 31 martie 2018

Categoria operațiunii	Clase de mărime (în euro)	Rate medii (% pe bază anuală)	Rate limită (% pe bază anuală)
Deschideri de credit în cont curent	până la 5.000 peste 5.000	11,0154 8,8307	17,7692 15,0383
Descoperit fără garanții	până la 1.500 peste 1.500	16,0275 14,7047	24,0275 22,3809
Finanțări avansuri pe documente și scont de portofolii comerciale, finanțarea importurilor și credit furnizor	până la 50.000 de la 50.000 la 200.00 peste 200.000	7,3839 5,2984 3,3274	13,2299 10,6230 8,1592
Credit personal		10,2489	16,8111
Credit personal în scopuri specifice		9,3986	15,7482
Factoring	până la 50.000 peste 50.000	5,3278 2,7531	10,6598 7,4414
Leasing imobiliar -cu rata fixă -cu rata variabilă		3,9205 3,2689	8,9007 8,0861
Leasing aeronaval și pentru automobile	până la 25.000 peste 25.000	7,3321 6,4163	13,1651 12,0206
Leasing operațional	până la 25.000 peste 25.000	7,6279 4,2393	13,5349 9,2991
Credite cu garanție ipotecară -cu rată fixă -cu rată variabilă		2,9380 2,4285	7,6725 7,0356
Împrumuturi contra cesiunii unei cincimi din stipendium și pensie	până la 15.000 peste 15.000	11,6762 8,9739	18,5952 15,2174
Credit revolving		16,1488	24,1488
Finanțări cu utilizarea cărții de credit		12,2244	19,2804
Alte finanțări		10,7446	17,4307

Anexa nr. 2

Tabelul 6 - Portugalia: Ratele maxime aplicabile contractelor de credit pentru consumatori în primul trimestru al anului 2018

Trimestrul I/2018		Rată anuală efectivă globală (TAEG) maximă
Credite personale	Pentru sănătate, educație, energii reînnoibile și leasing financiar pentru echipamente	5,6%
	Alte credite personale (fără scop specific)	13,6%
Credite pentru automobile	Leasing financiar: noi	5,2%
	Leasing financiar: uzate	6,3%
	Cu rezervă de proprietate și altele: noi	9,7%
	Cu rezervă de proprietate și altele: uzate	12,3%
Cărți de credit, linii de credit, conturi curente bancare și facilități de descoperit de cont		16,4%

Trimestrul I/2018	Rată anuală nominală maximă
Descoperit de cont (acceptat tacit de creditor)	16,6%

